

10 vragen voor *de start van het werk*

De laatste controle vóór de start is in veel teams een handeling geworden: kijken, knikken, beginnen. Deze tien vragen duren samen drie minuten. Ze zijn niet bedoeld om af te vinken, maar om te merken dat er iets anders is dan verwacht.

WAT JE ZIET

- 01 Wat valt je op als je nu om je heen kijkt, zónder aan de klus te denken?
- 02 Wat is hier anders dan we vanochtend verwachtten?

WAT ER KAN GEBEUREN

- 03 Wat kan hier misgaan waar we vandaag geen maatregel voor hebben?
- 04 Wat maakt dit werk vandaag lastiger dan normaal?
- 05 Wie of wat kan hier onverwacht bijkomen terwijl wij bezig zijn?

DE PROEF OP DE SOM

- 06 Waar twijfel je over — ook als je niet kunt uitleggen waarom?
- 07 Wie ziet het anders dan de rest?

VOOR WE BEGINNEN

- 08 Wat hebben we nog nodig voordat we kunnen starten?
- 09 Waarbij stoppen we? Noem dat punt nú hardop, niet straks.

10 *“Als ik zie dat ..., dan leg ik het werk stil en zeg ik...”*

Stoppen is makkelijk als je vooraf hebt gezegd wanneer.
Daarna is het een discussie.

Waarom juist deze tien

Deze kaart is de enige uit de reeks die je wél helemaal doet — elke dag, in drie minuten, staand. Hij werkt alleen als er iemand hardop antwoordt. Rondkijken en knikken is geen controle.

Doe hem staand

Drie minuten, op de plek zelf.
Niet in de bus.

Iedereen zegt iets

Eén iemand die alles opnoemt,
is een monoloog met publiek.

Vraag 6 is de belangrijkste

Twijfel zonder uitleg is nog
steeds informatie.

Sluit altijd af met 10

Het stoppunt spreek je vooraf
af, niet achteraf.

01 Wat valt je op?

Bewust breed en zonder taak: wie aan de klus denkt, ziet alleen de klus. Deze vraag haalt de blik even van het werk af — en dan pas zie je de kraan, de bui, de fietser, het gat naast het gat.

02 Wat is anders dan verwacht?

De kern van elke controle vlak voor de start. Niet: is het veilig? Maar: klopt het beeld dat we hadden? Elk verschil tussen plan en werkelijkheid is een risico dat nog niet is beoordeeld.

03 Waar hebben we geen maatregel voor?

Draait de gebruikelijke check om. In plaats van aflopen wat je hebt geregeld, zoek je wat je níét hebt geregeld. Dat is een ongemakkelijke vraag en precies daarom nuttig.

04 Wat maakt het vandaag lastiger?

Weer, ruimte, verkeer, bezetting, tijd. De omstandigheden veranderen elke dag, de risicoanalyse meestal niet. Deze vraag maakt van een papieren plan een plan voor vandaag.

05 Wie of wat komt erbij?

De meeste ongevallen bij dit soort werk komen van buiten de ploeg: een voertuig, een bewoner, een andere aannemer, een collega die even iets komt brengen. Wie daar vooraf één zin aan wijdt, ziet het aankomen.

06 Waar twijfel je over?

De belangrijkste vraag op de kaart. Ervaren mensen voelen vaak dat er iets niet klopt vóórdat ze het kunnen benoemen — dat is geen onderbuik, dat is herkenning van een patroon dat ze eerder zagen. De toevoeging “ook als je niet kunt uitleggen waarom” haalt de bewijslast weg.

07 Wie ziet het anders?

Een groep die het snel eens is, heeft meestal niet nagedacht maar zich aangepast. Vraag expliciet naar de afwijkende blik. En laat degene die iets anders ziet uitpraten — ook als de rest zuchtend staat te wachten.

08 Wat hebben we nog nodig?

De praktische vraag die de stap naar stilleggen kleiner maakt. Vaak is er geen stop nodig, maar een sleutel, een tweede man, een afzetting, een telefoontje. Wie dat hardop mag zeggen, hoeft niet het hele werk stil te leggen.

09 Waarbij stoppen we?

Het stoppunt bepaal je vóór je begint, want daarna is het een discussie waarin de klok meepraat. Eén concreet, waarneembaar criterium: als de wind hierboven komt, als het water hier staat, als die kraan daar gaat rijden.

10 Als ik zie dat ..., dan...

Op het moment zelf is stoppen duur: je houdt zes man op. Een als-dan-plan maakt de beslissing goedkoper, omdat hij al genomen is. Ieder vult zijn eigen situatie en zijn eigen zin in — en zegt hem hardop, zodat de rest hem gehoord heeft.

TWEE DINGEN OM TE WETEN

Bij vraag 6 zwijg je. Twijfel zonder onderbouwing is het makkelijkst weg te lachen — zeker als de ploeg al aan het uitladen is. Doe dat niet. Stel de vraag, houd je mond en laat de tien seconden lopen. Wie hier één keer zijn twijfel wegwuift, hoort hem daarna nooit meer.

Reageer nooit verdedigend op een antwoord. Wie hoort dat de voorbereiding niet klopt en meteen uitlegt waarom die planning zo gemaakt is, heeft het gesprek gesloten — en morgen staat iedereen alleen nog te knikken. Noteren, oplossen wat nu kan, en de rest doorgeven aan wie erover gaat.